

FORENING FOR BOGHAANDVÆRK

VIRKSOMHED OG REGNSKAB 1917–1918

Søndag d. 17. Febr. 1918 holdtes Møde i Kunstindustrimuseets Bibliothek. Ved denne Lejlighed var fremlagt en Række Elevarbejder fra Fagskolens Vinter- og Sommerskole i Aarene 1916 og 17. Ved Siden af en større Række Prøver af Tryksager fra Sætter- og Trykkerafdelingen fandtes en Serie Svendestykker, Bøger i fuldt Skind og dekorerede med Haandforyldning, udførte af Elever, der i Skoletiden har lavet Arbejdstegningen paa Skolen. En Række Bøger, ligeledes i fuldt Skind og delvis med paalagte Farver i Dekorationen, var tegnede og udførte af en Provinselev, der de to sidste Aar har været en særdeles flittig Deltager i Sommerskolens Undervisning.

Af de nyere Bogarbejder, der fandtes udstillede ved Mødet, stammede, som rimeligt er under de forhaandenværende Tider, kun faa fra Tyskland, Frankrig, England og kun enkelte gode Arbejder fra Amerika. Broderparten af de fremviste Bøger var fremstillede i Norge og Sverig, og atter maatte det erkendes, at vore Nabolande meget tydeligt er gaaet stærkt frem i Boghaandværksfagene, medens vi her i Landet staar i Stampe eller sandere sagt er gaaet tilbage. Vi følte ifjor det samme lidet opmuntrende Forhold overfor den svenske Bogudstilling, der afholdtes i Museet. Svenskerne viser sig saavel Danmark som Norge overlegne i det langt bedre Papir, de anvender i Bøgerne, et saare vigtigt Forhold, hvor der tilstræbes at fremstille et smukt Bogarbejde. — Medens vi her til Lands kun naaede til at udgive et Par meget spartansk udstyrede Bøger i Anledning af Reformations-Jubilæet, er der i de to andre Lande udgivet statelige Værker. Prisen tilkom i denne Henseende »Den norske Kirkes Mindeskrift«, der indeholdt en hidtil ikke trykt, efter Chr. IV.s Befaling i 1604 af Norges Superintendenten udarbejdet »Norsk Kirkeordinants«. Bogen er særdeles godt trykt i Centraltrykkeriet paa et smukt Papir og smykket med Vignetter i sort og rødt, tegnede af Brynjulf Larsson efter gamle Motiver. — Ogsaa paa Farvetrykkets Omraade er man i Norge naaet langt frem. Kunstindustrimuseet i Kristiania har Ære af sine to anselige Publikationer, der begge væsentligst karakteriseres af de dygtigt udførte Farvetryk: »Fortids Kunst i Norges Bygder«, af *Johan Meyer* og »Gammel norsk Vævkunst« ved Museets Direktør *H. Grosch*, trykte henholdsvis i Det Mallingske Bogtrykkeri og hos Kirste og Sieberth. Kun det stærkt kriderede Papir, der anvendes i de to Værker, som ganske vist forlener dem med stor ydre Elegance, turde være mindre vel betænkt. Man sporer nu endelig fra flere Sider en vaagnende Lyst til at bryde med Overtroen paa disse moderne Papirsorters Nødvendighed i moderne Bogavl. Man indser det nyttige i at slaa af paa Fordringerne til Illustrationens

brillante Virkning til Fordel for et mindre pralende, men solidere og mere ægte Papir. Man begynder endda at trykke fotografiske Ætsninger paa haandgjort Papir, og det lader sig gøre, naar den fornødne Omhu og Taalmodighed ofres paa Arbejdet. Vi prøvede det hos os i vor for tre Aar siden udsendte i Fagskolen trykte Bog: *Joakim Skovgaards* »Billeder i Viborg Domkirke«, og slap ganske godt fra Forsøget. Nu fortryder vi, at Bilagsbillederne, der tryktes i Fototypi, fremtræder paa et andet Papir; thi nu ved vi, at det meget vel havde været muligt ogsaa at trykke disse Billeder paa Bøttepapiret. — *Jens Thiis'* første Del af det store Værk »Fransk Aand og Kultur« har med Held gjort det samme Forsøg, men har desværre ogsaa begaaet samme Fejl som vi, nemlig at trykke de store Bilagsbilleder paa et særligt, saakaldet Kunsttrykpapir. Ætsningerne ser effektfulde ud, men Bogens Helhed er brudt. (Kirste og Sieberths Bogtr.).

Det er ogsaa paa Tiden at opgive den daarlige Vane at trykke Billederne paa krideret Papir og klæbe disse Lapper ind i Teksten, en i vore Øjne ganske forkastelig Teknik. Metoden var anvendt i en hos *Bröderna Lagerström* trykt Bog: »Dopfund i Statens historiske Museum« af *Johnny Roosval*. Her var tilmed Ætsningerne trykt paa hvidt krideret Papir og indklæbet paa Bogens gullige Papir. — Fra *Norstedt & Söner* var fremlagt et Par gode Arbejder: *Oscar Montelius*: »Minnen från vår Forntid«, der frembød den Mærkelighed, at Illustrationerne næsten alle var udført i elegante — næsten altfor elegante — Træsnit, og *Pontus Henriques*: »Skildringar ur Kungl. Tekniska Högskolans Historie«. Sidstnævnte Bog var et godt Eksempel paa, at slige Festskrifter fremdeles udføres med Omtanke og i smuk Udstyrelse i Stockholm, medens vi herved er havnet i at aflevere slige Ting som afjaskede, daarligt trykte og smagløst dekorerede Reklamebøger. Fra *Alb. Bonniers* Forlag og Trykkeri fandtes en ny og meget smuk Ud-gave af *Bellmans* »Fredmans Sånger«, trykt paa et godt Stykke Papir med gammeldags Skrift og ganske fortrinligt illustreret med Vignet-ter af *Yngve Berg*. De var overdaadige i livfuld og vittig Opfindelse.

Bøger om Kunst synes at være stærkt paa Moden. *Richard Berg* har skrevet om fransk Kunst: »Några Randanteckningar« i Anledning af en Udstilling i Stockholm 1917. — Fra Norge kommer ikke alene *Jens Thiis'* allerede nævnte Værk om fransk Kunst, men *Harry Felts*: »Norges Malerkunst i Middelalderen«, rigt ill.; *Carl W. Schnitler*: »Italiensk Renæssance og Barok i Havekunst og Bykunst« og samme Forfatters »Norske Haver i gammel og ny Tid«, første Bind. Alle anselige Skrifter i Kvart. (*Alb. Cammermeyers* Forlag). Endelig nævner vi blandt de mange gode Arbejder *Ludvig Looströms* »Kungl. Akademien för de fria Konsterna Samlinger af Målning och Skulptur«, et stateligt Værk i Kvart, illustreret og udgivet af *Cederqvists graf. Bolag*, Stockholm.

Ved Mødet afholdtes Generalforsamling, paa hvilken Formanden kortelig gjorde Rede for det tilbagelagte Aar. Under Forberedelse var et større bibliografisk Arbejde, som dog ikke blev færdig til Omdeling før 1919. For 30 Aar siden begyndte vor Forening sit Arbejde med en Udstilling af *Laurentz Benedichts* Bøger, og nu mente vi, det sømmede sig at rejse

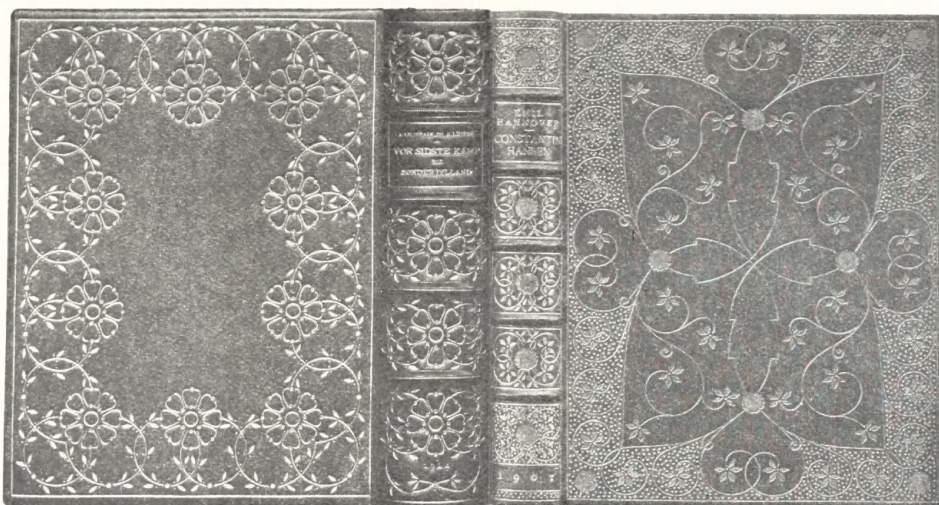
denne vort Lands dygtigste Bogtrykker et litterært Mindesmærke. For 1918 vil der i Marts omdeles et Hæfte af »Bogvennen«. Det udgives i Anledning af, at *Fagskolen for Boghaandværk* midt i Marts har levet i 25 Aar.

INDTÆGT	Kroner	Øre	UDGIFT	Kroner	Øre
	Kassebeholdning 1. Jan. 1917	526		97	Udstill. og svensk Bogudstill.
Kontingent og Indskud.	1668	»	Udgifter v. Eckersberg-Bogen	804	»
Salg af Foreningens Bøger.	1197	90	Indbinding og Indkøb af Bøger	383	15
Renter i Sparekassen	15	87	Opkrævning af Kontingent. . .	75	»
			à C. Laurentz Benedicht Bogen	500	»
			Kassebeholdning ^{31/12} 1917 . . .	1443	81
	3408	74		3408	74

Regnskabet, der forelaa revideret og viste en stærk Stigning i Salget af Foreningens Bøger, godkendtes og Bestyrelsen genvalgte.

FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRK I DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUM BERETNING OM FEMOGTYVENDE SKOLEAAR (1917—18)

Forventningen om her at kunne meddele Udbyttet af Forhandlingerne angaaende Boghaandværksskolens Ordning under de nye Forhold, den skal gaa ind under, er ikke gaaet i Opfyldelse. Overvejelserne fortsættes stadig uden endnu at have ført til et virkeligt Resultat. — Vort Haab om at kunne genoptage Skolearbejdet paa 25-Aarsdagen for Fagskolens Begyndelse, blev derimod opfyldt. — Skolen begyndte sit Arbejde paany med en Del gamle og et større Antal nye Elever, og Fredag Aften den 15. Marts blev lidt af en Aabningsfest. Typograf-Forbundet mødte med fire af sine Ledere for at ønske til Lykke og overbringe Blomster. Derefter fulgte en større Skare gamle Elever, hvoriblandt adskillige fra de første Skolehold. Ogsaa disse Gratulanter medbragte Blomster, og Ordføreren, Bogtrykker *Chr. Christensen*, gav i hjertelige Ord Udtryk for de mange gode Minder, Eleverne bevarede fra Skoletiden, og for den Taknemlighed, de skyldte Skolen for gavnlig Kundskab og Hjælp til Livets Virksomhed. Han mindedes ogsaa Skolens første nu afdøde Inspektør, Arkitekt *Vilh. Bruun*, paa hvis Grav gamle Elever paa denne Dag havde henlagt en Krans. — Formanden takkede i faa Ord for dette — fra levende Mennesker kommende — Vidnesbyrd om, at Skolen ikke havde arbejdet forgæves. For de gamle Elevers smukke Tanke at besøge Skolen paa denne Mærkedag, var alle — ældre og yngre Lærere, der arbejder ved Skolen — de velkomne Gæster oprigtig taknemlige. — Andre faglige Organisationer havde tidligere paa Dagen sendt Hilsen og Lykønskninger, og en enkelt gammel og meget trofast Elev, den ovenfor nævnte Bogtrykker Christensen, bragte paa Morgenstunden Formanden en særlig Hilsen i en til Minde om Dagen af ham trykt meget smuk Udgave af Blichers *Præsten i Vejlbj.* Bogen var indbundet i fuldt Skind af en anden gammel Elev, vor nuværende Lærer i Bogbinderafdelingen *Oscar Jacobsen*.

Arbejdstegninger og haandforyldte Bind udførte som Svendestykker af Eleverne:
 Chr. Hansen (Broncemedalje). Julie Larsen (Sølvmedalje).

Vi har altsaa ikke holdt Skole siden Februar 1917. Dog samlede vi Eleverne i December, Januar og Februar til en Række faglige Foredrag. De afholdtes Søndag Formiddag i Kunstindustrimuseets Bibliothek og det var *Emil Selmar*, der talte til Typograferne, og *Anker Kyster*, der vejledede Bogbinderne. — Sommerskolen i August-September gennemførtes som sædvanlig med et Sætter- og et Bogbinderhold af unge Folk fra Provinserne. Der deltog 6 Sættere og 11 Bogbindere. Deriblandt var en svensk og en islandsk Sætter og fire kvindelige Bogbindere, hvoraf den ene var svensk, samt en norsk Bogbinder. — 15. Marts begyndte vi Arbejdet med 26 Sættere, 14 Trykkere og 13 Bogbindere.

Arbejdstegninger og haandforyldte Bind udførte af Eleverne:
 Niels Refsgaard (Sommerskolen). Karl Andersen (Svendestykke, Sølvmed.).

FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRK
REGNSKAB FOR 1. APRIL 1916—31. MARTS 1917

INDTÆGT	Kroner	Øre	UDGIFT	Kroner	Øre
Kassebeholdning 1. April 1917	962	11	Lokale, Belysning og Varme	2708	57
Statstilskud, 1. April 1917—31. Marts 1918	4700	»	Inventar (Nyanskaffelser)	1271	22
Ekstraordinært til Nyanskaffelser	250	»	Undervisningsmateriel, Vedligeholdelse, Reparationer	105	79
Kunstudustrimuseets Tilskud: frit Lokale, Kr. 2500, Belysning og Varme Kr. 688.40	2708	57	Porto, Kontorudgifter m. m.	48	49
Bidrag fra Præmieselskabet	500	»	Rengøring	134	66
Fra »Den Skrikeske Stiftelse«	200	»	Lønninger og Oprømning	6038	95
Fra »Det Reiersenske Fond«	300	»	Assurance, Gratialer og andre Udgifter	439	43
Bidrag fra faglige Organisationer, Mestre i Fagene og andre Interesserede	1484	»	Papir, Ekstraarbejde etc. ved Skolens Jubilæumsbog	1250	62
Skolepenge	706	50			
Renter af Penge i Sparekassen	60	73			
Solgte Expl. »Den signede Dag«	35	»			
Underskud	90	82			
	11997	73		11997	73

REGNSKAB OVER SKOLENS LEGATMIDLER

	Kroner	Øre
1. April 1917 i Sparekassen	240	88
Eickhoff's Jubilæumslegat: Rente Juli 10 Kr., Januar 10 Kr.	20	»
Skolelegat F. H. 1913: Rente Juli 30 Kr., Januar 30 Kr.	60	»
Skolelegat 1914: Rente Juli 63 Kr., Januar 63 Kr.	126	»
Gave fra Overretssagfører Axel Stenbuch	50	»
Renter i Sparekassen $\frac{3}{4}$ 1917	10	51
	507	39
Købt 500 Kr. $4\frac{1}{2}\%$ Jyske Grundej. Kreditf. Obligationer.	460	41
	46	98

Derefter udgør de i Obligationer baandlagte Legatmidler:

J. G. A. Eickhoff's Jubilæumslegat	500	00	Øre.
Skolelegat F. H. af 1913	2000	00	»
Skolelegat af 1914	2800	00	»
Kontant i Sparekassen	46	98	»

Ovenstaaende Regnskab er revideret og befundet overensstemmende med de forelagte Bilag.

Kjøbenhavn, 2. April 1918.

AUG. BANG

O. C. OLSEN

BALANCE

AKTIVER	Kroner	Øre	PASSIVER	Kroner	Øre
Inventar:			Underskud	90	82
Overf. fra 1916-17. Kr. 18509,40			Saldo	17838	86
Afskrivning 10 pCt. - 1850,94					
Ialt Kr. 16658,46					
Nyanskaffelser . . . - 1271,22					
	17929	68			
	17929	68		17929	68

BIDRAGYDERE TIL SKOLEN

VED SKOLENS OPRETTELSE I 1893

YDEDES FØLGENDE STØRRE BIDRAG ÉN GANG FOR ALLE

C. Ferslew, Etatsraad	1000 Kr.
Berling, Kammerherreinde	1000 -
Det Reiersenske Fond	500 -

AARSBIDRAG 1917—18

Statens Bidrag, 1. April 1917—31. Marts 1918	4700 Kr.	»	Øre
do. ekstraordinært (1917-18) til Nyanskaffelser	250 -	»	-
Det danske Kunstindustrimuseum. Gratis Lokale, Belysning og Opvarmning	2708 -	57 -	-
Det Reiersenske Fond	300 -	»	-
Præmieselskabet for den mosaiske Ungdoms Anbringelse til Kunstner eller Haandværker	500 -	»	-
Den Skrikeske Stiftelse	200 -	»	-
Dansk Provinsbogtrykkerforening	100 -	»	-
Bogbinderlauget, Kjøbenhavn	25 -	»	-
Bogbindermestrenes Centralforening i Provinserne	25 -	»	-
Bogbindersvendenes Fagforening af 1873	25 -	»	-
Dansk Typograf-Forbund. Kjøbenhavnsafdeling	100 -	»	-
Dansk Typograf-Forbund. Provinsafdeling	100 -	»	-
Forening af Bladudgivere i Provinsen	100 -	»	-
Typografisk Trykkerforening	50 -	»	-

Andelsbogtrykkeriet i Odense	50 Kr.	Nielsen, N. P., Bogbinder, Kjøbenhavn	5 Kr.
Bang, Aug., Boghandler, Kjøbenhavn	10 -	Nielsen, Th., Bogtrykker, Kjøbenhavn	4 -
Brünnich, J., Bogbinder, Kjøbenhavn	5 -	Nielsen & Lydiche, Bogtrykkere, Kbh.	50 -
Carlsen, V., Bogtrykker, Kjøbenhavn	5 -	Nyrop, C., Professor, Kjøbenhavn	20 -
Christensen, Chr., Bogtrykker, Kbhvn.	5 -	Olander, G., Protokolfabrikant, Kbh.	10 -
Cléments Eftf., D. L., Bogbdr., Kbhvn.	25 -	Olsen, Joh., Bogbinder, Kjøbenhavn	5 -
Det grafiske Institut, Kjøbenhavn	20 -	Olsen, O. C., & Co., Bogtrykk., Kbhvn.	30 -
Dessauer, J. F. & Co., Protokolfabrik, Kjøbenhavn	5 -	Olsen, P. O., Bogbinder, Kjøbenhavn	5 -
Dreyer, F., Justitsraad, Kjøbenhavn	50 -	Pedersen, W., Bogbinder, Kjøbenhavn	4 -
Ehlert, Otto, Bogbinder, Kjøbenhavn	5 -	Petersen, Egm., Bogtrykker, Kjøbenh.	10 -
Eickhoff, J. G. A., Maskinfabr., Kbhvn.	25 -	Petersen, Emil, Bogbinder, Kjøbenh.	4 -
Ferslew, C., Fabrikejer, Kjøbenhavn	100 -	Petersen & Petersen, Bogb., Kbhvn.	25 -
Flyges Bogbinderi, Kjøbenhavn	5 -	Petersen, Victor, Bogtrykker, Kjøbenh.	25 -
Græbe, Bogtrykker, Kjøbenhavn	20 -	Philipsen, G., Raadmand, Kjøbenhavn	25 -
Haarsløv, Bogbinder, Hobro	5 -	Pio, V., Boghandel, Kjøbenhavn	10 -
Hastrup & Co., C. F., Bogbdr., Kbhvn.	5 -	Qvist, J. D., & Co., Kjøbenhavn	10 -
Hagerup, E., Boghandler, Kjøbenhavn	10 -	Reitzel, C. A., Boghandler, Kjøbenh.	10 -
Hamann, Th., Fabrikant, Kjøbenhavn	5 -	Rosenberg, A., Bogtrykker, Kjøbenh.	10 -
Hansen, Edv., Bogbinder, Horsens.	3 -	Rye, C. Jensen, Randers Dagblad	5 -
Hansen, P., Bogtrykker, Aalborg.	3 -	Schultz, Hostrup, Bogtrykk., Kjøbenh.	100 -
Hegel, J., Etatsraad, Kjøbenhavn	25 -	Simonsen, Overretssagf., Kjøbenhavn	10 -
Hendriksen, F., Xylograf, Kjøbenhavn	25 -	Svarre, S., Redakt., Østsjæll. Folkeblad, Kjøge	5 -
Henningsen, A. W., Bogtrykker, Kbhvn.	4 -	Sørensen, H., Redaktør, Silkeborg Avis	10 -
Hohlenberg Carl, Redaktør, Kbhvn.	5 -	Thomsen, Carl, Bogbinder, Kjøbenh.	4 -
Jacobsen, A., Bogbinder, Aarhus	10 -	Triers Bogtr., G. L. Lind & Numa Frænkel, Kjøbenhavn	10 -
Jensen, P. K., Bogbinder, Viborg	2 -	Truelsen, M., Bogtrykker, Kjøbenhavn	10 -
Jørgensen, A., Red., Horsens Folkeblad	5 -	Vejle Amts Folkeblad	5 -
Jørgensen, Konrad, Redaktør, Kolding	10 -	Wedege, S., Bogtrykker, Kjøbenhavn	100 -
Knudtzon, F. G., Bogtrykkeri, Kjøbenh.	25 -	Willerslev, A., Boghandler, Kjøge	2 -
Kyster, Anker, Bogbinder, Kjøbenhavn	10 -	Wissing, Bogbinder, Kjøbenhavn	2 -
Lehmann & Stage, Boghandlere, Kbhvn.	10 -	Wright, C., By- og Birkefuldmægtig, Vordingborg.	6 -
Magnussen, P., Kunsthandler, Kbhvn.	25 -	Wright, C., Frue, Kjøbenhavn	6 -
Meyer, H., Bogtrykker, Kjøbenhavn	10 -		
Møller, S. L., Bogtrykker, Kjøbenhavn	10 -		
Nielsen, B., Bogtrykker, Kjøbenhavn	5 -		

INDHOLD

F. H.: FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRKS FØRSTE FEMOGTYVE AAR	9
F. H.: DANSKE BOGKUNSTNERE	27
OTTO HASLUND — CARL THOMSEN	
EMIL SELMAR: TO AKTSTYKKER TIL BELYSNING AF TYPOGRAFERNES LØNFORHOLD FOR HUNDREDE AAR SIDEN	41
EILER NYSTRØM: OM BOGKUNSTENS FREMME I ANDEN HALVDEL AF XVIII AARHUNDREDE	57
FORENING FOR BOGHAANDVÆRK. VIRKSOMHED OG REGNSKAB 1917-18	76
FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRK. BERETNING OM FEMOGTYVENDE SKOLEAAR 1917-18	78

Omslag, Titler og Vignetter tegnede af
HANS TEGNER

REDAKTIONSUDVALG:
F. HENDRIKSEN VICTOR MADSEN G. PHILIPSEN

Trykningen afsluttet Marts 1918.

